

Door: Dineke van der Wal

Vrouw Kimkes op de barricade

Gehuld in haar werkschort en met de kin fier omhoog. Een geboren Oosterpoorter, sterk en onverzettelijk. Een icoon voor burgers die in opstand komen en hun stem laten horen. Dat is vrouw Kimkes.

Foto's: Persfotobureau D. van der Veen, Groninger Archieven

Het beeld van vrouw Kimkes is afkomstig uit de fotocollectie van persfotobureau D. van der Veen. Deze collectie bevat veel verschillende beelden van opstand; studenten die demonstrenen tegen de verhoging van het collegegeld en de universiteit bezetten, Fré Meis die de stakers in de strokarton toespreekt, de vrouwen van Optilon die het werk neerleggen en gelijk loon voor gelijke arbeid eisen. In de jaren zestig en zeventig gaat de burger regelmatig de straat op en persfotobureau Van der Veen is vaak aanwezig om de gebeurtenissen vast te leggen voor het *Nieuwsblad van het Noorden*. Zo ook op 3 augustus 1972 wanneer vrouw Kimkes samen met andere buurtbewoners de H.L. Wichersstraat blokkeert. Dit beeld toont dat niet alleen jongeren in de jaren zeventig opkomen voor hun belangen. Ook deze volkswrouw laat van zich horen.

Onrust in de Oosterpoort

De actie in de Wichersstraat komt niet uit de lucht vallen. Eind jaren zestig ontstaat in veel oude woonwijken in Nederland onrust. Bewoners verzetten zich tegen de plannen van sanering en stadsvernieuwing die in deze tijd worden ontwikkeld. Na de roerige jaren zestig, waarin jongeren zich verzetten tegen de gevestigde orde, eisen in de jaren zeventig steeds meer burgers inspraak. Ze willen meepraten en meebeslissen over hun eigen leefomgeving. Ook in de Groninger buurt de Oosterpoort laten de bewoners steeds vaker van zich horen. Het ritselt in de buurt van de comités en actiegroepen, aldus een verslaggever van het *Nieuwsblad van het Noorden* in 1972.

Ook in de H.L. Wichersstraat zijn de bewoners actief. Vanwege de aanleg van de zuidelijke ringweg is de H.L. Wichersstraat doorgetrokken naar de Verlengde Lodewijkstraat. Door de veranderingen komt er steeds meer verkeer door de straat. Volgens bewoners is de verkeerssituatie onveilig voor 'kleine kinderen en oudjes'. Daarom eisen zij in een brief aan de gemeente per direct invoering van éénrichtingsverkeer. Op 1 februari 1972 was in 35 andere straten in de wijk al éénrichtingsverkeer ingevoerd, maar de H.L. Wichersstraat maakte geen onderdeel uit van dit plan. Omdat de gemeente niet direct tegemoet komt aan de eis gaan de

bewoners over tot actie. Onder leiding van het Buurtcomité Oosterpoort, dat was aangesloten bij *De Bond van Huurders en Woningzoekenden*, blokkeren zij op 3 augustus 1972 de straat.

Blokkade van de H.L. Wichersstraat

Bewoners worden opgetrommeld om met een groot spandoek een uur lang de straat af te zetten voor het verkeer en zo 'de heren van de gemeente wakker te schudden'. Jong en oud verzamelen zich die middag op straat. Kinderen maken lawaai door pannendeckels tegen elkaar te slaan. De melkboer moet zijn rit onderbreken. Vrouw Kimkes plant haar handen in haar zij en kijkt standvastig voor zich uit. De actievoerders zijn niet van plan te wijken.

De gemeente geeft in 1972 geen gehoor aan de roep om éénrichtingsverkeer. Maar de bewoners van de H.L. Wichersstraat laten zich niet zomaar aan de kant zetten. Zij houden stand en blijven strijden voor de verkeersveiligheid in hun straat. Het duurt nog tot 1980, maar de buurtbewoners krijgen het uiteindelijk voor elkaar. De H.L. Wichersstraat wordt een éénrichtingsstraat. Maar daarmee is de kous nog niet af. Met de invoering van het Verkeersplan Oosterpoort in de jaren tachtig wordt het éénrichtingsverkeer vervangen door een verkeersbarrière halverwege de straat. Op deze manier wordt sluipverkeer voorkomen en blijven de verschillende bedrijven via de H.L. Wichersstraat toch goed bereikbaar.

De vrouw achter het beeld

De foto van vrouw Kimkes vormt een aansprekend beeld. Zeker voor het thema 'Opstand'. Ze oogt als een vrouw die zich niet zomaar aan de kant laat zetten. Maar wie is ze?

In de krant van 1972 luidt het bijschrift 'De vrouw op de foto rechts lijkt vast van plan iedere auto tegen te houden'. Haar naam blijft onbekend. Na een oproep op Facebook blijkt al snel dat haar naam Kimkes is. Klasina Kimkes-Wolthers om precies te zijn, geboren op 19 september 1893, dochter van Christianus Johannes Wolthers en Aaffien Idskes. Haar vader is stoelmatter en woont in de Cubadwars-

straat. In deze buurt achter de veemarkt – op de plek waar tegenwoordig het cultuurcentrum de Oosterpoort staat – wonen in 1893 honderden arbeidersgezinnen in dicht op elkaar gebouwde kamerwoningen. De buurt is een wirwar van steegen, plaatsjes en gangen. De huisjes zijn klein en vaak overvol waardoor het leven zich voor een groot deel op straat afspeelt. Een echte volksbuurt, waar de omstandigheden niet altijd makkelijk zijn, maar waar de mensen hard werken en flink zijn.

Op 7 oktober 1915 trouwt Klasina met Bastiaan Kimkes. Haar vader is een paar maanden eerder overleden. Klasina is 22 jaar oud en heeft al een zoon. Samen krijgen ze nog een dochter, die ze Jannegie noemen. Bastiaan is arbeider, maar weet zich in de jaren die volgen op te werken tot heibaas, en geeft leiding tijdens heilwerkzaamheden op de bouwplaats. Veel aangenomen werk wordt in die dagen in de kroeg geregeld en daardoor is Bastiaan af en toe op zondag niet op tijd thuis voor het middageten. Klasina is resoluut en zet hem dan in de kroeg zijn bord voor. In 1953 verhuizen ze naar de H.L. Wichersstraat 22. Kort daarna overlijdt hun dochter Jannegie, ze is nog maar 37. Naast verdriet delen ze ook mooie momenten met familie, kennissen en vrienden. Elke vijf jaar geven ze een receptie om hun huwelijksjubileum te vieren, eerst gewoon thuis, later in de speeltuin in de Oosterpoort. Na 53 jaar huwelijk overlijdt Bastiaan in april 1968. Ze wonen op dat moment niet in de Oosterpoort, maar in Paddepoel. Na het overlijden verhuist Klasina voor enkele jaren terug naar de Wichersstraat, naar de buurt waar veel familie woont en waar ze de mensen kent. Ze houdt van de gezelligheid en drinkt nog graag een borreltje.

Op het moment dat de foto wordt gemaakt heeft Klasina al een heel leven achter zich. Ze laat zich niet zomaar uit het veld slaan, dat heeft ze wel bewezen. Na al die jaren staat ze nog steeds stevig in haar schoenen. Vrouw Kimkes overlijdt in maart 1992 op 98-jarige leeftijd.

Met dank aan oud-bewoners van de H.L. Wichersstraat en de familie van Klasina Kimkes-Wolthers.

Laat net als vrouw Kimkes je stem horen

Vrouw Kimkes is door het publiek van de Groninger Archieven genomineerd als Stuk van het Jaar. Oftewel vrouw Kimkes doet mee aan de landelijke verkiezing met als thema Opstand. Ga naar www.stukvanhetjaar.nl.

Bekijk welke boeiende, mooie en ontroerende schatten er nog meer over dit thema te vinden zijn in de Nederlandse archieven. En stem op ons Stuk van het Jaar: Vrouw Kimkes!

